

Навіны

БНФ "АДРАДЖЭНЬНЕ"

нумар 16 (49)

7 чэрвеня 2001 г.

КРДС вызначала прыярытэты

Апошняя паседжаньне Каардынацыйнай Рады дэмакратычных сілаў праходзіла ў "малым фармаце", без прадстаўнікоў рэгіёнаў, і мела на мэце абмеркаваньне тэхнічных пытанняў.

На паседжаньні былі абмеркаваныя й падрыхтаваныя да прыняцьця зьмены ў рэгламэнт, якія прадугледжваюць пашырэнне колькасьці суб'ектаў КРДС коштам рэальна існуючых агульнанацыянальных кааліцыяў.

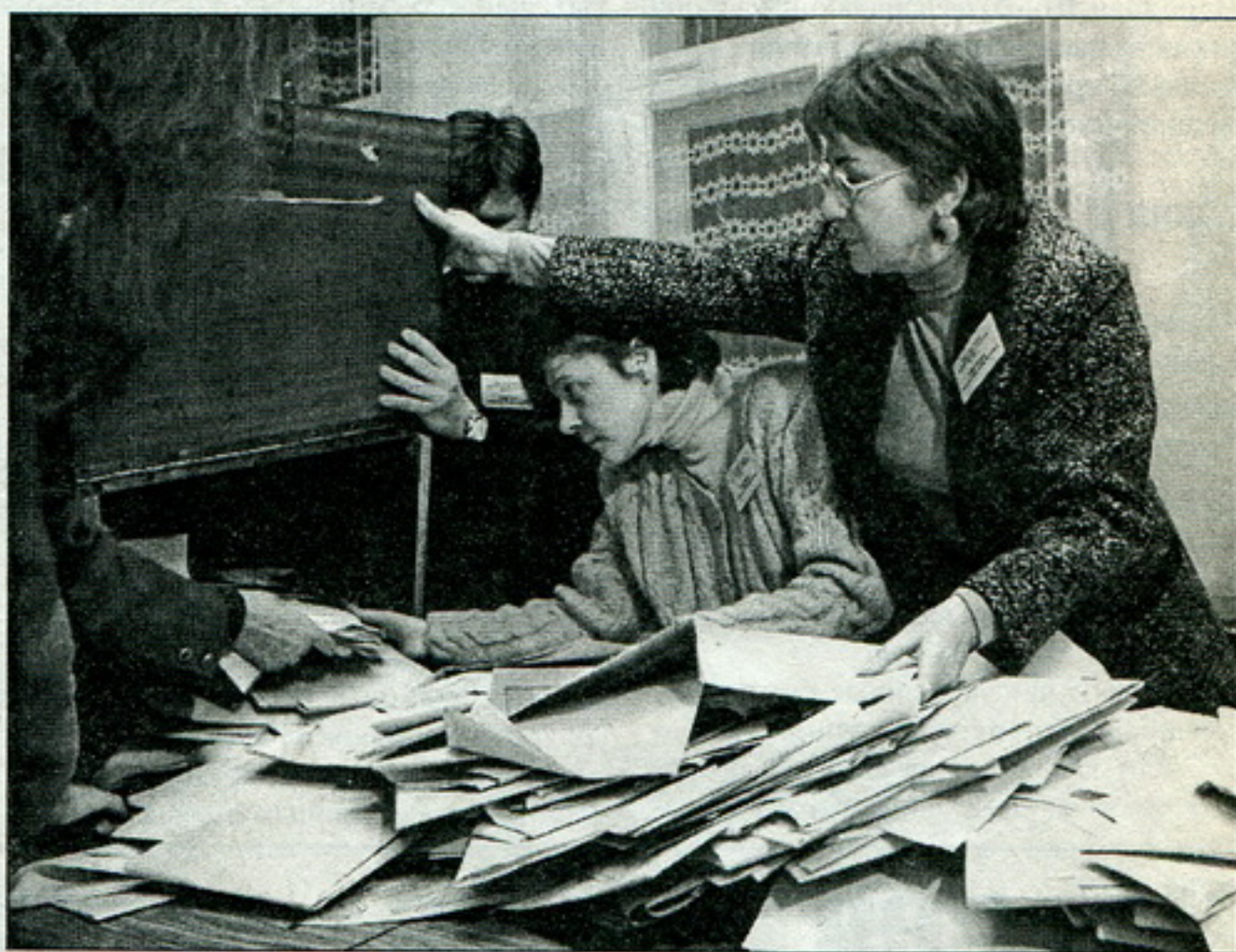
"У цэнтры нашай увагі былі прыярытэты дзейнасьці КРДС. Большыня суб'ектаў настойвае на тым, каб не адмаўляцца ад галоўнай задачы: вылучэньня адзінага кандыдата для выбарчай кампаніі", – сказаў Вінцук Вячорка (лідэр Партыі БНФ, арганізацыі, якая старшынявала на паседжаньні).

На паседжаньні былі папярэдне прынятыя дзьве заявы. Першая прысьвечаная нядаўняй правакацыі з выбухам у расейскай амбасадзе. "Мы лічым, што гэта справа рук рэжыму. Гэты інцыдэнт шмат у чым нагадвае ведамы лёзьненскі мэрсэдэсаўскі самастрэл. Тады, як і зараз, Лукашэнка знаходзіўся ў стане перадвыбарчай кампаніі і відавочна, што гэтая правакацыя як нельга лепш сёньня патрэбная рэжыму", – гаворыцца ў заяве.

Другая заява – ацэнка выказваньняў Селязьнёва і іншых расейскіх лідэраў аб магчымым "канстытуцыйным замацаваньні" саюзнай дзяржавы Беларусі й Расеі. Было падкрэсьлена, што зь беларускага боку ўсе саюзныя пагадненьні апошняга часу былі падпісаныя ці ратыфікаваныя нелегітымнымі альбо міжнародна не прызнанымі органамі.

Усе прынцыповыя пытаньні было вырашана вынесці на пленарнае паседжаньне, якое адбудзецца пры ўдзеле рэгіянальных дэмакратычных кааліцыяў, магчыма, ужо пасля абвешчання выбараў.

Ірына УРБАНОВІЧ

Партыі каардынуюць сваю дзейнасьць

4 чэрвеня ў Менску адбылася першая прэсавая канфэрэнцыя Міжпартыйнага цэнтру па вылучэньні прадстаўнікоў у склад выбарчых камісіяў, удзел у якой бралі Вячаслаў Сіўчык (Партыя БНФ), Леанід Лемяшонак (Беларуская партыя працы), Натальля Хрусталёва (Беларуская партыя жанчынаў "Надзея"), Валеры Пракаповіч (Беларуская экалягічная партыя зялёных (БЭЗ)), Алег Багуцкі (БСДГ), Аляксандар Цынкевіч (АГП).

Удзельнікамі прэсавай канфэрэнцыі было заяўлена, што ўпершыню ў беларускай гісторыі большасьць партыяў (10 з 18 цяпер існуючых) аб'ядналі свае намаганьні дзеля рэалізацыі права нашага народу на дэмакратычныя, сумленныя, празрыстыя выбары прэзыдэнта. Адзіны мэханізм гэтага, на іхнюю думку, – уваход прадстаўнікоў палітычных партыяў ў склад выбарчых камісіяў усіх роўняў. Паводле словаў Вячаслава Сіўчыка, "Міжпартыйны цэнтар гатовы вылучыць кандыдатуры ўва ўсе тэрытарыяльныя камісіі", а іх усяго 160, пры гэтым будзе забяспечаная наяўнасьць 50% сябраў выбарчых камісіяў усіх роўняў. Сп. Сіўчык таксама зазначыў, што "калі будзь прынятыя 10-20% кандыдатураў,

гэта засьведчыць, што рэжым рыхтуецца да фальсыфікацыяў. Але мы спаджаем, што нашы прадстаўнікі будуць у камісіях".

Усе ўдзельнікі прэсавай канфэрэнцыі выказалі гатоўнасьць сур'ёзна працаваць. Прадстаўнік Беларускай экалягічнай партыі зялёных (БЭЗ) Валеры Пракаповіч адзначыў: "Гэта адзіны шанец беларусаў пачаць нармалёвае жыцьцё. Мы ўпэўненыя ў перамозе".

Сярод журналістаў была распаўсюджаная заява "Аб каардынацыі дзейнасьці палітычных партыяў па вылучэньні кандыдатаў у камісіі па выбарах Прэзыдэнта Рэспублікі Беларусь".

Працяг на стар 2.

Партыі каардынуюць сваю дзейнасць

што была прынятая на паседжанні Міжпартыйнага цэнтру 15 траўня 2001 г., у якой падпісанты (а гэта акрамя тых шасці партыяў, прадстаўнікі якіх ладзілі прэсавую канфэрэнцыю, яшчэ Беларуская партыя зялёная, БСДП (НГ), ЛДП і Сацыял-дэмакратычная партыя Народнай Згоды) разлічваюць на падтрымку грамадзянаў Беларусі, грамадзкіх арганізацыяў, прафсаюзаў і міжнароднай супольнасці.

Заява

Аб каардынацыі дзейнасці палітычных партыяў па вылучэнні кандыдатаў у камісіі па выбарах Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Мы, прадстаўнікі палітычных партыяў, зацікаўленыя ў тым, каб было рэалізаванае права беларускага народу на дэмакратычныя выбары Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Адной з найважнейшых структураў для правядзення прэзідэнцкіх выбараў 2001 г. з'яўляецца сыстэма выбарчых камісіяў. На жаль, выбары ў Пала-

ту прадстаўнікоў не адпавядалі міжнародным стандартам, якія прад'яўляюцца да дэмакратычных выбараў, не былі выкананы мінімальныя абавязкі па правядзенні свабодных, справядлівых, роўных і адкрытых выбараў. Адной з галоўных прычынаў неадпаведнасці гэтых выбараў мінімальным міжнародным патрабаванням стала ажыццяўленне выканаўчай уладай кантролю за работай выбарчых камісіяў.

Хаця Выбарчы кодэкс і прадугледжвае магчымасці вылучэння прадстаўнікоў палітычных партыяў у выбарчыя камісіі, на самой справе ўсе сябры выбарчых камісіяў прызначаліся з прадстаўнікоў органаў выканаўчай улады і дзяржаўных устаноў, якія знаходзяцца ў іхнім падпарадкаванні. Такі прыцып фармавання прывёў да перадузятга стаўлення сябраў выбарчых камісіяў да кандыдатаў. Выбарчыя камісіі фактычна працавалі ў інтарэсах існуючай улады.

Для таго каб гарантаваць рэалізацыю канстытуцыйнага права грамадзянаў Беларусі на дэмакратычныя выбары Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, мы, прадстаўнікі 10 палітычных партыяў,

Аб'яднаная грамадзянская партыя, Беларуская партыя жанчынаў "Надзея",

Беларуская партыя зялёная, Беларуская партыя працы, Беларуская сацыял-дэмакратычная грамада,

Беларуская сацыял-дэмакратычная партыя (Народная Грамада),

Беларуская экалагічная партыя зялёных (БЭЗ),

Лібэральна-дэмакратычная партыя, Партыя БНФ,

Сацыял-дэмакратычная партыя Народнай Згоды,

патрабуем ад выканаўчай улады пры фармаванні Цэнтральнай камісіі па выбарах Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, абласных, гарадзкіх, раённых, раённых у гарадах і ўчастковых камісіяў забяспечыць прадстаўніцтва ў іх палітычных партыяў. Мы гатовыя забяспечыць вылучэнне 50% сябраў выбарчых камісіяў усіх роўняў.

Для арганізацыі практычнай работы па вылучэнні кандыдатаў у сябры камісіяў мы ўтвараем Міжпартыйны цэнтар па вылучэнні прадстаўнікоў у склад выбарчых камісіяў.

У гэтым мы разлічваем на падтрымку грамадзянаў Рэспублікі Беларусь, грамадзкіх арганізацыяў, прафсаюзаў і міжнароднай супольнасці.

15.05.2001 г.

Падзея тыдня

Сама наяўнасць расейскай амбасады ў Менску ёсць відавочнай супярэчнасцю з ідэалагічнымі пастулатамі, якімі кіруюцца мясцовыя ўрадоўцы. Дыпламатычнае прадстаўніцтва Расеі для сённяшняй Беларусі – значна большы фактар уплыву на масавую свядомасць, чым любое іншае: амэрыканскае, польскае, нямецкае. Гэта неабвержнае сведчанне прынамсі фармальнай асобнасці нашае краіны ў вачах ейных грамадзянаў, ва ўмовах адзінай інфармацыйнай і маскультурнай прасторы. Таму выбух на тэрыторыі амбасады мае свой, на першы погляд малазначны, розгалас і сэнс.

Рэч у тым, што цяпер мы маем рэальны прэцэдэнт на тое, што дагэтуль уяўлялася ледзве не святым. На абшары, які Расея лічыць цалкам сваім, а тутэйшыя эліты вагаюцца з вызначэннем магістральнага кірунку развіцця, адбываецца акт палітычнага тэрарызму (ці ягоная імітацыя, што ў дадзеным выпадку абсалютна неістотна). Гэта насамрэч адбылося, таму што стала набываць грамадзкасці менавіта ў такой якасці. Думкі, ідэі, вобразы, якія навязваюцца абываталю, сыходзяцца ў адным – камусьці ў Беларусі выгодна сапсаваць стасункі з усходнім суседам, і гэты нехта дастаткова магутны і упэўнены ў сваіх сілах, каб зрабіць справу такім чынам. Выяўляецца, што ў цэнтры сталіцы РБ, пры гарантаванай уладай стабільнасці, м

торыю РФ і застацца абсалютна беспакараным. Значыць, Расея перастала быць "святшчэннай каровай", якая стаіць над усім і перад усім, перастае быць эталёнам прыцягальнасці для кожнага беларуса. Гэта спакваля прыходзіць да галавы, калі аналізуеш змест прапаганды, якая выкарыстоўвае інфармацыйную нагоду. Зьдзіўляе іншае. Тое, што напад ці правакацыя былі здзейсненыя менавіта супраць амбасады, а, скажам, ня супраць якога-небудзь эканамічнага аб'екту. Ясна адно – расейская прысутнасць становіцца толькі адным з фактараў перадыбарчай кампаніі, разам з польскім, амэрыканскім і інш.

З іншага боку, гэты выбух можа паслужыць каталізатарам палітычнага экстрэмізму ў моладзевых асяродках, зноў жа праз сваю беспакаранасць і ўяўную лёг-

касць выканання. Пры агульным нарастанні хвалі тэрарызму і ягонай романтизацыі ў свеце гэтага нельга ня ўлічваць.

І, нарэшце, стала відавочным, што эксплюатацыя "інтэграцыйнай" тэмы існуе для цяперашняга рэжыму толькі ў якасці сродку ўтрымання ўлады. У Маскве гэта добра зразумелі, што выклікала пошукі альтэрнатывы, якія яшчэ працягваюцца, ці робіцца выгляд, што працягваюцца.

P.S. Праз паўсутак пасля "выбуху гранаты" адбылося ўрачыстае закладанне падмурку новай расейскай амбасады на вуліцы Нававіленскай. Будаўніцтва павінна скончыцца ў 2003 годзе, за 2 гады да плянаванага ўводу агульнай валюты.

Андрусь УНУЧАК

Малады Фронт сустрэў саміт СНД сюрпрызамі

31 траўня Малады Фронт урачыста адзначыў правядзеньне саміту краінаў СНД.

З самага ранку на скрыжаваньні вуліцаў Багдановіча і Варвашэні, паміж дзьвюма дваццаціпавярховымі дамамі луннаў велізарны (2,5 на 5 м) сыяг Эўразьвязу, які добра было відаць

з прэзыдэнцкай рэзыдэнцыі, гатэляў "Плянэта", "Беларусь" і розных кропак Менску. Акцыя мела назву "БЕЛАРУСЬ – У ЭЎРОПУ!" і зьяўлялася выклікам лукашэнкаўскаму СНД-эшняму сходу.

У гэты ж дзень, у 15:20, маладафронтавец Іван Тамашэвіч зь бела-чырвона-белым сыягам праехаў на роліках каля штаб-кватэры СНД і рэзыдэнцыі Лука-

шэнкі. За гэтым відовішчам назіралі шматлікія мінакі, міліцыянты й супрацоўнікі КДБ. Затрымаць хлопца здолелі толькі ў раёне мэтро "Кастрычніцкая". Даставіўшы у Ленінскі ГАМ, канфіскавалі сыяг і, пратрымаўшы паўтары гадзіны, адпусьцілі, ня склаўшы пратаколу.

Мабілізацыйны сэмінары у Чашніках

2-3 чэрвеня ў мястэчку Чашнікі Грамадзкае Аб'яднаньне "Цэнтар Моладзевых Ініцыятываў "Контур" правёў сэмінары, прысьвечаныя арганізацыі мабілізацыйнай кампаніі.

Акрамя прадстаўнікоў НА удзел у сэмінары прынялі мясцовыя прадпрыемальнікі. Удзельнікі сустрэчы абмеркавалі ролю выбараў у працэсе функцыянаваньня дзяржаўных інстытутаў, выбарчае заканадаўства і арганізацыю масавых мерапрыемстваў, азнаёміліся з найноўшай гісторыяй непалітычных кампаніяў Сэрбіі, Харватыі, Славачыны і Украіны.

Пэрсанальна для прадпрыемальнікаў

была прачытаная лекцыя пра пэрспэктывы разьвіцьця сярэдняга й малога бізнэсу ў Беларусі.

Па заканчэньні сустрэчы абылася арганізаваная дыскусія, у выніку якой былі вызначаны асноўныя мерапрыемствы, што мусяць прайсьці ў Чашніках у межах мабілізацыйнае кампаніі.

Інфармацыйная служба
ГА ЦМІ "Контур"

Дзень абароны навакольнага асяродзьдзя ў Бабруйску

Экалягічная тэма – самая балючая тэма ня толькі ў Беларусі, але й ува ўсім сьвеце.

Каб зьвярнуць увагу грамадзкасьці на існуючыя праблемы навакольнага асяродзьдзя, 5 чэрвеня бабруйскія арганізацыі Маладога Фронту й Маладых Сачыял-Дэмакратаў праводзілі акцыю па прыборцы тэрыторыі гарадзкога парку й помніка прыроды гораду Лукаўскае гары. А 15.00 маладзёны часткова прыбралі гарадзкі парк, пазьбіраўшы паперчын

тэльнікі, выкарыс-таныя гумаваыя вырабы ды іншае сьмецьце. А 18.00 моладзь сабралася на Лукаўскай гары, куды вельмі падабаецца выходзіць на пікнікі й амаль культурны адпачынак мноству бабруйчанаў. Там таксама была праведзеная "зачыстка" тэрыторыі: сьмецьце было спакаванае ў адмысловыя пакункі ды занесенае на сьметнікі найбліжэйшага мікрараёну.

Алёна АНДРЭЕВА

Моладзь прыбірае краіну ад сьмецьця

5 чэрвеня ў Дзень аховы навакольнага асяродзьдзя Малады Фронт правёў акцыю "Ачысьцім горад ад сьмецьця!".

Акцыя адбылася ў Менску і некаторых іншых гарадах. Асноўнай ідэяй акцыі было прыбіраньне вуліцаў і плошчаў зь беларускімі назвамі. Калі вуліца мае савецкую назву – няхай і жыве ў саўковым брудзе.

У Менску прадстаўнікі раённых радаў Маладога Фронту прыбіралі тэрыторыю Лошыцкага парку і пляц Якуба Коласа. Дзейнасьць маладафронтаўцаў вельмі спадабалася мясцовым камунальным службам, якія шчыра дзякавалі маладафронтаўцам за добрасумленную працу і запрашалі да далейшага супрацоўніцтва. Другая буйнамаштабная акцыя адбылася ў Бабруйску, дзе прадстаўнікі мясцовай філіі Маладога Фронту пазьбавілі ад сьмецьця Цэнтральны парк.

Акцыя "Ачысьцім горад ад сьмецьця" праходзіла ў межах маладафронтаўскай кампаніі "ГОРАД – НАШ!"

Матэрыялы рубрыкі падрыхтавала прэс-служба Маладога Фронту

Рэгіёны

Затрыманьні ў Горках

1 чэрвеня ў Горках былі затрыманыя пяцёра ўдзельнікаў акцыі "Падзяліся ўсьмешкай".

Мерапрыемства было прымеркаванае да Дня абароны дзяцей і праводзілася Горацкай арганізацыяй Маладога Фронту ў межах мабілізацыйнае кампаніі ў Аршанска-Горацкім рэгіёне. У дзіцячым парку Горак (а менавіта там праходзіла гэтае мерапрыемства) сабралася каля 50-ці дзяцей. Ім дарылі паветраныя шарыкі, беларускія кніжкі. Акрамя таго, ладзіліся конкурсы дзіцячых малюнкаў на асфальце, гульні й віктарыны. Гучала музыка гурту NRM. Дзецям раздавалася газэта "Несьцерка", а іхным бацькам – спэцвыпуск газэты "Народная воля" пра зьніклых палітыкаў і ўлёткі з заклікамі прыняць удзел у маючых адбыцца прэзыдэнцкіх выбарах.

Акцыя доўжылася гадзіну. Яна была спыненая асабіста начальнікам горацкага РАУС, які затрымаў пяцёх удзельнікаў. Пры гэтым ён адмовіўся назваць прычыну затрыманьня. Дзеці не маглі зразумець, куды й за што забіраюць арганізатараў гульні, якая ім вельмі спадабалася.

Інфармацыя прадастаўленая
ЦПГІ "Крывіч" (г. Ворша)

Вячаслаў Сіўчык: "Мы імкнемся, каб было рэалізаванае права народу на дэмакратычныя выбары"

15 траўня 10 партыяў прыйшлі да пагаднення па пытаньні вылучэньня кандыдатаў у камісіі па выбарах Прэзыдэнта Рэспублікі Беларусь. Каардынатарам Міжпартыйнага цэнтру па вылучэньні прадстаўнікоў у склад выбарчых камісіяў зьяўляецца намесьнік старшыні Партыі БНФ Вячаслаў Сіўчык. Сёньня ён адказвае на пытаньні рэдакцыі "Навінаў БНФ".

– Як Партыя БНФ будзе ўдзельнічаць у працы выбарчых камісіяў?

– У зьвязку з тым, што БНФ мусіць прыняць актыўны ўдзел у прэзыдэнцкай кампаніі, вельмі важным аспект зьяўляецца тое, што за апошнія пяць гадоў Лукашэнкаўскі рэжым паставіў пад жорсткі кантроль сыстэму выбарчых камісіяў. Гэтыя выбарчыя камісіі ўжо сфальсыфікавалі вынікі чатырох кампаніяў: рэфэрэндумы 1995 і 1996 гадоў, выбары ў мясцовыя саветы й выбары ў «палату прадстаўнікоў». Прычым з кожнай выбарчай кампаніяй маштабы фальсыфікацыі ўзрасталі, пры гэтым усё больш і больш людзей дэмакратычных поглядаў проста выводзіліся з складу гэтых камісіяў. Той фарс, які мы назіралі ў 2000 годзе пры выбарах у «палату прадстаўнікоў», калі людзі, паводле вэрсіі спадарыні Ярмошынай, якая дала інтэрвію пасля галасаваньня, яшчэ мусілі прыйсьці на выбарчыя ўчасткі Менску й іншых буйных гарадоў нашае краіны, немагчыма назваць выбарамі.

БНФ заўсёды імкнецца, каб было рэалізаванае права беларускага народу на дэмакратычныя выбары, таму мы мусім добра разумець, што без дэманалізацыі сыстэмы Лукашэнкаўскіх выбарчых камісіяў ні пра якія прэзыдэнцкія выбары гаварыць не выпадае. Таму 15 траўня гэтага году паводле нашай ініцыятывы быў створаны Міжпартыйны цэнтар па вылучэньні прадстаўнікоў у выбарчыя камісіі, бо такую працу, як вылучэньне людзей і прапіхваньне іх у камісіі, немагчыма зрабіць на базе толькі адной партыі.

Каардынатарам гэтага цэнтру зьяўляюся я. Мы мусім стварыць рэальную кааліцыю й прапрацаваць схему, каб правесці нармальна людзей ў сыстэму выбарчых камісіяў. Першыя крокі зробленыя: 10 палітычных партыяў пагадзіліся з тым, што надзвычай важна вылучыць сваіх прадстаўнікоў у выбарчыя камісіі ўсіх роўняў і што патэнцыял гэтых партыяў дазваляе вылучыць да паловы сябраў выбарчых камісіяў.

Сёньня ў Міністэрстве юстыцыі нашае краіны зарэгістравана 18 палітычных партыяў. Гэта значыць, што большасьць па прыйшлі да згоды

па гэтым пытаньні. Рэжым будзе вельмі цяжка адкідаць прадстаўнікоў палітычных партыяў, якія скансалідавана вырашылі даваць сваіх прадстаўнікоў у камісіі. Напрыклад, калі будзе зарэгістравана толькі 10% тых людзей, якіх дасць наш Міжпартыйны цэнтар, гэта будзе як лякусавая папера. Тады будзе цалкам зразумела: рэжым загадзя рыхтуецца да масавых фальсыфікацыяў.

Калі б рэжым не баяўся выбараў, то ўлады былі б найбольш зацікаўленыя дапусьціць нашых прадстаўнікоў у выбарчыя камісіі. Мы маем права быць прадстаўленымі ў выбарчых камісіях, і я спадзяюся, што мы здольныя будзем рэалізаваць гэтае права.

– Дзякуючы чаму ўдалося дасягнуць згоды паміж партыямі?

– Усё праходзіла цяжка, ва ўсякім разе, за часы Лукашэнкаўскай дыктатуры не ўдавалася, каб партыі так масава выказаліся салідарна. У Міжпартыйны цэнтар уваходзяць розныя партыі: тыя, што ёсьць у КРДС; апазыцыйныя партыі, якія не ўваходзяць у КРДС; партыі, якія наагул выступалі ў свой час з Лукашэнкаўскага боку. Працэс быў вельмі складаны і вельмі добра, што ўсё-такі згода дасягнутая.

– Хутчэй за ўсё Лукашэнка ня будзе прытрымлівацца закону. Як супрацьстаяць беззаконьню тым людзям, якія будуць працаваць у камісіях?

– Наша задача, каб на прэзыдэнцкіх выбарах выконваўся закон. Калі ён будзе вытрымлівацца, ніякіх масавых фальсыфікацыяў, натуральна, ня будзе, бо ў законе яны не прапісаныя. Іншая справа, што ёсьць практыка гэтых масавых фальсыфікацыяў у Беларусі. І супрацьстаяць можна толькі адным: спробай дэманалізаваць выбарчыя камісіі, чым мы рэальна займаемся.

Тут хапае нюансаў, таму што сам закон мае вельмі шмат падводных камянёў.

Адзін з іх – гэта тое, што хця палітычныя партыі маюць права на вылучэньне сваіх прадстаўнікоў, саму сыстэму выбарчых камісіяў фармуюць выканаўчыя структуры зьверху да нізу. Чаму былі ўзятыя палітычныя партыі? Каб можна было ўсяму сьвету ясна паказаць, як ставіцца да дэмакратычных выбараў сёньняшні рэжым. Акрамя таго, моманты, зьвязаныя з вылучэньнем людзей у выбарчыя камісіі, досыць складаныя ў тэхналягічным пляне. Вылучаць сваіх прадстаўнікоў у тэрытарыяльныя выбарчыя камісіі трэба на наступны дзень пасля абвешчэньня даты выбараў. Я прагназую, што пасля абвешчэньня даты выбараў адразу пачнецца прэзыдэнцкая кампанія і надзвычай важна, каб нашыя людзі ўсталявалі кантакт з выканаўчымі структурамі, аддзеламі раённых адміністрацыяў, каб ужо цяпер нашыя людзі ведалі, куды трэба несці пратаколы, узоры якіх распрацаваныя юрыдычнай камісіяй. На вылучэньне ў тэрытарыяльныя камісіі будзе мінімум часу, і тут нельга прамарудзіць ні дня.

– Наколькі вялікая рэальнасьць дапусьчэньня ў камісіі?

– Вельмі высокая. Так склалася, што гэта будзе патрабавана з усіх бакоў. Справа ў тым, што Масква па любым сцэнары будзе спрабаваць легітымізаваць Аляксандра Лукашэнку, і ясна, што калі ён на першым жа этапе не дапусьціць да рэгістрацыі кандыдатаў у прэзыдэнты, не дапусьціць палітычныя партыі ў выбарчыя камісіі, легітымізаваць рэжым будзе надзвычай цяжка. Нягледзячы на тое, што вельмі часта эўрапейскія краіны ставяцца да Беларусі паводле падвоеных стандартаў, немагчыма, каб нехта мог абгрунтаваць, чаму толькі зьвязаныя з выканаўчай уладай людзі мусяць сядзець у выбарчых камісіях.

Я думаю, што ціск будзе і з захаду, і з усходу, але самае галоўнае, што й сам беларускі народ жадае, як сьведчаць вынікі сацыялягічных апытаньняў, каб выбарчыя камісіі складаліся з прадстаўнікоў розных палітычных сілаў. Таму я прагназую, што ў Беларусі дастаткова шмат людзей, у тым ліку й тых, што пры ўладзе, якія будуць рэалізоўваць гэты прынцып. Ва ўсякім разе, калі будзе брутальны адказ, невядома, каму ад гэтага будзе горш, таму што ў любым выпадку ў сыстэме камісіяў будуць нашыя людзі. Ня ўсіх мы будзем вылучаць ад палітычных партыяў, гэта зразумела, але падкрэсьлю, што сама рэгістрацыя нашых кандыдатаў у сябры камісіі, будзе якраз лякусавай паперай на конт намераў рэжымі пры правядзеньні прэзыдэнцкіх выбараў. Прычым лічы абвергнуць будзе вельмі цяжка.

Гутарыла Настасья ГЕРАСІМОВІЧ

Грамадзкія стасункі й стасункі з грамадзкасьцю

Рэпэтыцыя інтэрвію

PR-спэцыяліст дамовіўся з рэдакцыяй пра публікацыю інтэрвію, ягоны "ліст-прынада" спрацаваў і цяпер трэба рыхтавацца да гутаркі з журналістам прадстаўніка партыі (арганізацыі). Гэтым прадстаўніком можа быць сам галава партыі, ягоны намеснік ці адмыслова падрыхтаваны для інтэрвію сьпікер (аратар, выканаўца тэксту PR-звароту ў дыялёгавай форме). Асабліва неабходна рэпэтаваць тэлевізійныя інтэрвію.

PR-спэцыяліст сам ладзіць гэтыя рэпэтыцыі. Менавіта ён лепш ведае, якія моманты ТБ-інтэрвію патрабуюць дадатковага акцэнтаваньня, менавіта ён лепш за іншых можа ацаніць і імідж партыі, які стварае сьпікер, агульны эфэкт ТБ-перадачы.

Папярэдняе сумоўе зь сьпікерам зводзіцца да ўразуменьня агульнай сытуацыі, удакладненьня функцыянальных задачаў прадстаўніка партыі (арганізацыі).

Правяраецца веданьне сьпікерам асноўных ідэяў і тэксту PR-звароту.

Выпрацоўваецца манера, стыль паводзінаў перад тэлевізійнай камэрай. Вызначаецца танальнасьць гутаркі з журналістам-газэтчыкам.

Сцэнары будучага інтэрвію, напісаныя ў форме пытаньне-адказ, чытаюцца ўголас з разьмеркаваньнем роляў на розныя галасы (сьпікер адказвае на ўмоўныя пытаньні).

Відэакліп, зроблены падчас чытаньня сцэнару, павінны паказаць чарнавы варыянт будучага ТБ-інтэрвію, выявіць хібы сплянаванай на гэтым этапе гутаркі з журналістам.

Нечаканыя пытаньні адмыслова рэпэтуюцца перад "сапраўдным" інтэрвію.

Папярэдняе знаёмства сьпікера з журналістам пажаданае, асабліва перад тэлевізійным інтэрвію, але не абязковае (а для дасьведчанага сьпікера й зусім залішняе).

Аналіз усёй гэтай папярэдняй працы завяршае падрыхтоўку да сустрэчы з журналістам. Аналіз улучае ацэнку тэлегенічнасьці, пераканаўчасьці, той ступені даверу, які выклікае сьпікер.

Радыёінтэрвію рэпэтуюцца з выкарыстаньнем аўдыёкасы.

Сьпікер: неабходныя якасьці

Першаступенная задача сьпікера – "дагрукацца" да ўвагі мэтавай аўдыторыі. Папярэдняе важнасьць гэтай абставіны падпарадкоўвае сабе ўсе выразныя сродкі інтэрвію. Інтэрвію ёсьць першым важным сродкам наладжваньня стасункаў з мэтавай аўдыторыяй. Другі важны сродок – неабходныя якасьці

самога сьпікера, што спрыяе даверу публікі (ягоным словам, ягонаму іміджу).

PR-спэцыяліст, ацэньваючы сьпікера паводле 5-бальнай сыстэмы, павінны адказаць на шэраг пытаньняў.

Ключ да тэсту

120 балаў – сума найвышэйшых адзнакаў прафэсійных якасьцяў сьпікера. Зыходзячы з гэтага крытэру, вызначаюцца тры роўні ягонай падрыхтаванасьці.

Высокі ровень – 100-120 балаў (рэпэтыцыя не патрэбная, толькі інструктаж);

Сярэдні ровень – 80-90 балаў (неабходны інструктаж і рэпэтыцыя);

Стартавы ровень, які патрабуе шматразовых рэпэтыцыяў, дэталёвага інструктажу – 60-79 балаў.

Любыя іншыя сумы балаў – ад 59 і менш – характарызуюць няпоўны набор неабходных якасьцяў (наяўнасьць адных і адсутнасьць іншых характарыстык), што не забяспечвае посьпеху задуманага інтэрвію.

Максымальны бал ацэнкі адной якасьці – 5 балаў.

Галіна	Якасьць
Культура зносінаў	умеа слухаць суразмоўцу
	можа падтрымліваць гутарку на любую тэму
	знаходзіць пярэчаныя й контрааргумэнты
Спэцыялізацыя	адчувае характар суразмоўцы
	зразумела выкладае свае думкі
	цэніць трапнае слова, крылатыя выразы
	здольны прызнаваць памылковасьць сваіх перакананьняў
Тэхніка маўленьня	дыплямаваны PR-спэцыяліст (спэцыяліст рэкламы) з досьведам практычнай працы
	практычны работнік рэкламнага бізнэсу со стажам да 5 гадоў
	спэцыяліст творчых прафэсіяў (актор, літаратар, журналіст)
Памяць	выразная артыкуляцыя
	меньне трымаць паўзу
	правільны (нарматыўны) націск у словах
	правільнасьць акцэнтаўкі фразы
	акустычнасьць голасу (тэмбар, гучнасьць, звонкасьць)
Плястыка	эмацыйнасьць маўленьня
	запамінае тэкст (1 старонка) (цалкам, напалову, асноўныя ідэі)
	запамінае парадкі й інструкцыі падчас падрыхтоўкі да інтэрвію (цалкам, часткова)
Усьмешка	ведае досьвед (прыёмы, знаходкі, сакрэты) іншых сьпікераў
	матываваная жэстыкуляцыя
	выразнасьць мімікі
Гарнітур	пастава падчас хады, за сталом, у фатэлі, стоячы
	уменьне размаўляць усьміхаючыся (штучная ўсьмешка, натуральная і інш.)
Гарнітур	уменьне апранацца з густам (модна, экстравагантна й г.д.)

Падрыхтаваў Сяргей КАНДРАТОВІЧ

Адукацыя

(скарочаны варыянт для "Навінаў БНФ")

Іван САВЕРЧАНКА

Стрыжань сацыяльнай перспэктывы беларускай грамадзянскай супольнасці – адукацыя, няспыннае набыццё новых ведаў. На жаль, у нацыянальнай сыстэме адукацыі апошнім часам узніклі сур'ёзныя збоі, за якія грамадству давядзецца плаціць высокі кошт. Якія прынцыповыя элементы належыць развіваць, каб сыстэма адукацыі эфектыўна выконвала свае базавыя функцыі?

Мэты і задачы

Нацыянальныя сыстэмы адукацыі на пачатку XXI стагоддзя – разгалінаваная сыстэма з многімі кампанэнтамі, шматроўневыя ўзаемадзеянні і карэляцыі між якімі вызначаюць аблічча сучаснага грамадства.

Галоўная мэта адукацыйнай сыстэмы палягае ў падрыхтоўцы грамадзяніна, усебакова далучанага да сацыяльнага досведу, нацыянальных, цывілізацыйных і маральных каштоўнасцяў.

У сучасных умовах адукацыйная сыстэма, якая няспынна абнаўляецца і ўдасканальваецца, аб'ектыўна мусіць выра-

Іван САВЕРЧАНКА

– фармаваньне біясфэрнага мысленьня і шырокай экалягічнай абазнасьці сучаснага чалавека;

– прывядзеньне ў адпаведнасьць псыхалягічнага, фізыялягічнага й тэхналягічнага ўзростаў цывілізацыі, дысбаланс між якімі дасягнуў катастрофічнай фазы;

сьетных рэлігіяў і вучэньняў, натуральнасьці існаваньня шматмоўнага і мультыкультурнага сьвету;

– гарманічнае спалучэньне тэхнічных, прыродазнаўчых і гуманітарных ведаў, дапушчальна адпаведнасьць іх аб'ёму і прапарцыяў, гарантыі бяспечнага існаваньня чалавечтва як біялягічнага віду.

2. Бяспека нацыі і дзяржавы. Уключае падрыхтоўку высокапрафэсійных кадраў, якія забяспечваюць эканамічны росквіт, тэхналягічны прагрэс, стабільнае функцыянаваньне дзяржаўных інстытутаў і аптымальнае супрацоўніцтва зь іншымі краінамі сьвету ў сацыяльна-эканамічнай, вайскова-палітычнай ды грамадзка-культурнай сфэрах.

3. Грамадзянская супольнасьць. Мае на ўвазе выпрацоўку ідэалёгіі мірных узаемадачыненьняў у краіне, якая ўключае:

– супрацоўніцтва дзяржаўных і грамадзкіх структураў, арганізацыяў, асобаў, урадавых і няўрадавых установаў;

– партнэрства прафэсійных канглямератаў;

– "дамоўленасьць" паміж сацыяльнымі станами;

– міжнацыянальны, міжканфэсійны і міжкультурны дыялёг.

4. духоўна-культурны прагрэс грамадства і дасканаласьць асобы. Гэты блёк задачаў прадугледжвае засваеньне традыцыяў свайго народу, маралі й этыкі, выкарыстаньне лепшых здабыткаў іншых народаў, што ўтрымліваюць такія гуманістычныя каштоўнасці, як сумленнасьць, патрыятызм, чалавечая й нацыянальная годнасьць. Абавязковым зьяўляецца дасягненьне гармоніі паміж духоўным і фізычным пачаткамі, маральлю й інтэлектам.

Галоўны арыенцір пераўтварэньняў у галіне адукацыі на сучасным этапе палягае якраз у выхадзе іх з правінцыйна-прыдаткавага становішча, набыцці выразных рысаў нацыянальна-дзяржаўнай самадастатковасьці, пры гэтым абавязкова вонкава адкрытых, ніякім чынам не ізаляваных ад дабрачынных уплываў і ўзаемадзеяньняў, і што вельмі істотна – празрыстых для грамадзкага аналізу.

У аснову адукацыйнай палітыкі Рэспублікі Беларусь стратэгічна апраўдана пакласьці найбольш эфектыўную й дальнабачную дактрыну асваеньня, трансфармаваньня і адаптаваньня найноўшых тэхналягічных, навукова-фундаментальных, прыродазнаўчых і гуманітарных ведаў, створаных сучаснымі заходнімі й усходнімі цывілізацыямі, не абмяжоўваючыся палітыка-ідэалёгічнымі ўстаноўкамі бягучага моманту.

Працяг на стар 7.

Студэнты хімічнага факультэту БДУ

шаць комплекс грамадзкіх задачаў, структурна злучаных у чатыры блёкі.

1. Цывілізацыйная дастаткова-

– усведамленьне роўнай каштоўнасці культураў асобных народаў, этнасаў, рэгіянальных і кантынэнтальных лучнасьцяў, гуманістычнай вартасьці су-

Структура і роўні

Найгалоўнейшая ўніверсальная праблема – выпрацоўка аптымальнай структуры сыстэмы нацыянальнай адукацыі, шчыльна дастасаванай да сусьветных адукацыйных стандартаў. Шматвяковая пэдагагічная традыцыя і прагназаваныя пэрспектывы разьвіцьця даюць цьвёрдыя падставы арыентавацца на чатырохроўневую мадэль з дадатковым пятым кампанэнтам:

I ровень – дзіцячы сад, дашкольнае выхаванне й навучанне (з 3 да 6 гадоў);

II ровень – пачатковая й агульная сярэдняя школа (з 6 да 16 гадоў);

III ровень – прафэсійна-тэхнічныя вучэльні, ліцэі, ліцэйскія клясы, сярэдне-спэцыяльныя ўстановы (тэхнікумы і каледжы) (з 16 да 20 гадоў);

IV ровень – вышэйшыя навучальныя установы (універсытэты, інстытуты, акадэміі) (з 20 да 24 гадоў).

Нарэшце, дадатковы кампанэнт – інстытуты павышэньня кваліфікацыі, перападрыхтоўкі кадраў (без узроставага абмежаваньняў).

Першы ровень. Надзённая праблема першага адукацыйнага роўню – захаваньне дзеючай інфраструктуры – блізу 4500 дашкольных устаноў, празь якія магчымае забесьпячэньне прыкладна 500 тыс. дзетак. Надзвычай важны перавод выхаваўчага працэсу на нацыянальныя праграмы, якія пасьпяхова прайшлі апрабацыю ("Пралеска" ды інш.).

Другі ровень. У агульнаадукацыйнай школе, пры фармаваньні галоўнага ейнага дакумэнту – "Навучальнага пляну", зыходзіць зь неабходнасьці, пацьверджанай эўрапейскай пэдагагічнай думкай, уключэньня сямі абавязковых цыклаў (групаў) прадметаў, якія ў залежнасьці ад складанасьці маюць ад аднаго да трох роўняў:

- філялягічны
- гісторыка-грамадазнаўчы
- матэматычны
- прыродазнаўчы
- тэхналягічны і працоўны падрыхтоўка
- спартовы
- эстэтычны.

Сродкам і надзейным бар'ерам на шляху суб'ектыўных, адвольных мані-

Пачатак на стар 6.

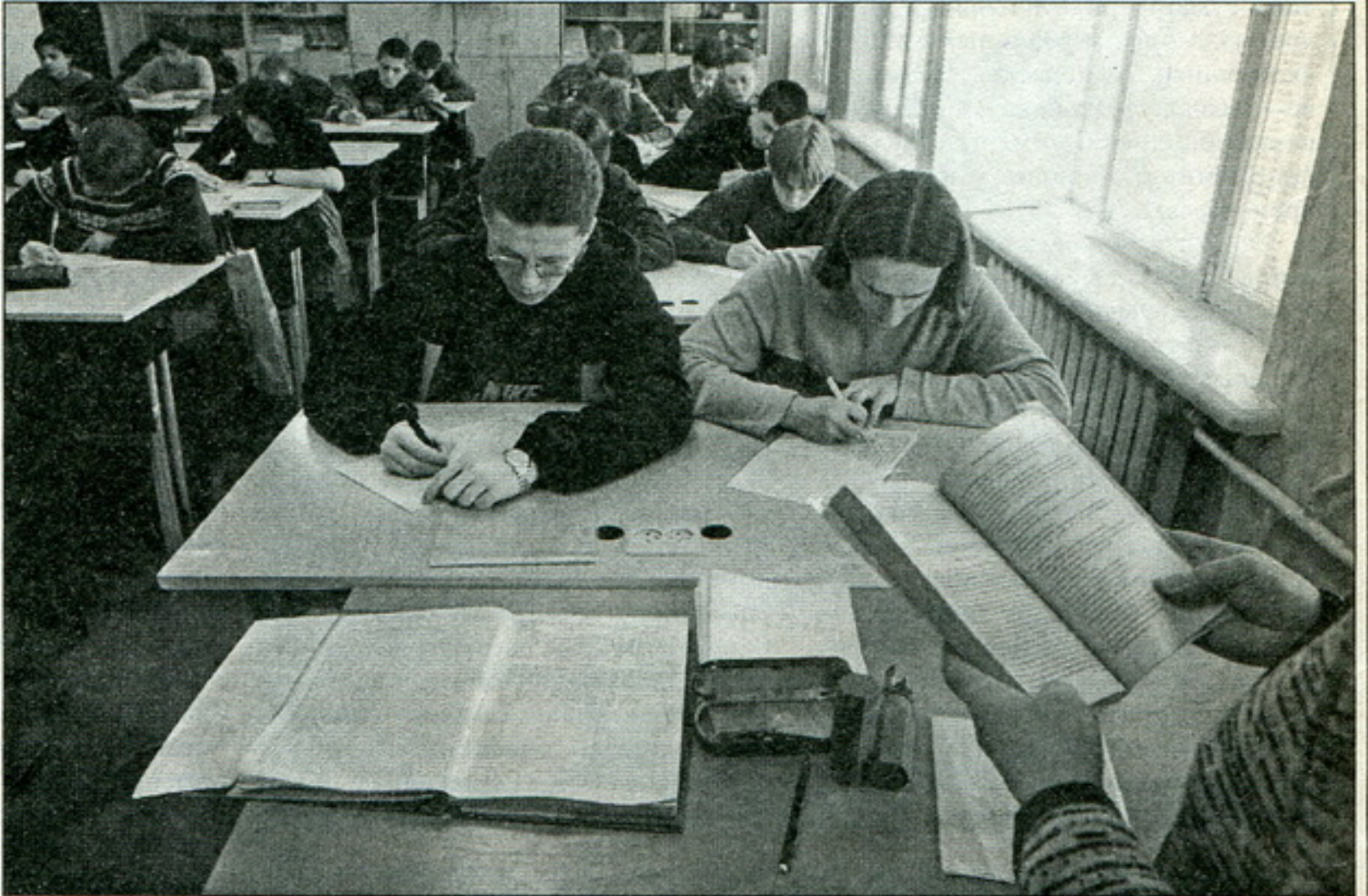
пуляцыяў з разьмеркаваньнем сеткі гадзінаў па клясах у тыдзень школаў рознага тыпу можа стаць "Навучальны плян". У адпаведнасьці зь ім будуюцца і навучальныя праграмы па ўсіх прадметах (яны няспынна ўдакладняюцца камісіямі спецыялістаў).

Пры ажыцьцяўленьні школьніцкай адукацыйнай палітыкі найважнейшы

Адукацыя

дамай асобы праз гісторыю, народную культуру, мастацтва, фальклёр, павага да чалавечай годнасьці, міжнароднае сяброўства, адказнасьць за свае ўчынкі і паводзіны.

Трэці ровень. Сярэдне-спэцыяльныя навучальныя установы – тэхнікумы й каледжы мусяць ажыцьцяўляць падрыхтоўку кадраў вузкай спецыялізацыі.

Падчас заняткаў у адной зь сярэдніх школаў гораду Барысава

арганізацыйна-творчы прыярытэт – пераадолець разнаплянавыя супярэчнасьці паміж гарадзкімі й сельскімі школамі, улічваючы непазьбежныя ва ўмовах Беларусі дыспарорцыі паміж колькасьцю школаў і навучэнцаў. Да ліку галоўных задачаў належыць аднесьці распрацоўку і ажыцьцяўленьне адмысловай нацыянальнай праграмы "Сельская школа", якая б дазволіла трансфармаваць усе ейныя кампанэнты, давесьці асноўныя парамэтры да вызначанага стандарту.

Перавод школы на 12-гадовае навучаньне абавязкова спалучыць з прыняцьцем закону аб прафэсійным войску, бо інакш здольныя юнакі пазбавяцца шанцу паступіць у ВНУ і прадоўжыць бесьперапыннае навучаньне.

Другі адукацыйны ровень акурат найбольш аптымальны для рэалізацыі асноўных выхаваўчых кампанэнтаў, найперш праз маладзёвыя грамадзкія арганізацыі (скаўтынг ды інш.) зь іхнімі гуманымі мэтамі й прынцыпамі, сярод якіх – шанаваньне законаў, грамадзянская адказнасьць і ўдзел у разьвіцьці грамадзтва, патрыятызм, вернасьць сваёй радзіме, выхаваньне нацыянальна сьве-

Аптымальная колькасьць спецыялістаў сярэдне-спэцыяльнай адукацыі – да 25000 у год.

Рээстр (Клясыфікатар) спецыяльнасьцяў у тэхнікумах, каледжах, вучэльнях давесьці да 140.

Чацьверты ровень. Адна з галоўных задачаў у сфэры адукацыі – ператварыць вышэйшыя навучальныя ўстановы ў сапраўдныя культурна-творчыя й гуманістычна-асьветніцкія асяродкі. Раней вызначаная функцыя ВНУ выключна як "кузьні кадраў", жорстка падпарадкаванай патрэбам народнай гаспадаркі, відавочна, мусіць быць перагледжаная, абноўленая, хаця, натуральна, ні ў якім выпадку яна ня можа быць зьменшаная ці тым больш адкінутая.

Базавым прынцыпам канцэпцыі падрыхтоўкі новых спецыялістаў у вышэйшых навучальных установах варта прызнаць арыентацыю на ўнівэрсалізм, дастатковую шырыню ведаў, фундаментальнасьць. У сучасных умовах у ВНУ найбольш мэтазгодна рыхтаваць кадры шырокага прафэсійнага дыяпазону,

Працяг на стар 8.

Адукацыя

скіраваныя на шматсэктарную прафэсійную дзейнасць – спецыяліст, кіраўнік, каардынатар, даследчык, выкладчык профільнай навучальнай установы, а таксама ўлічваць магчымую перакваліфікацыю ў межах вытворчай сфэры.

Для чацьвертага адукацыйнага роўню цэнтральная праблема – суадносіны політэхнічнай, прыродазнаўчай і гуманітарнай пlynняў. У межах краіны, з улікам рэальных патрэбаў вызначаных на падставе статыстычна-сацыялягічных паказнікаў, прыкладны баянс між імі прапануецца ўстанавіць адпаведна ў наступных прапорцыях: 70%, 20% і 10%.

Ролю дзяржаўнага рэгулятара, паспраўднаму дзейнага інструменту мусіць адыгрываць Дзяржаўны Стандарт, які вызначае асноўныя контуры нацыянальнай навукова-адукацыйнай і культурна-інфармацыйнай прасторы. Падрыхтоўка гэтага дакумэнту агульнанацыянальнага значэння, зацверджаньне яго ўрадам і найхутчэйшае ўвасабленьне ў жыццё – надзвычай актуальная задача. Дзяржаўны Стандарт прызначаны ажыццяўляць агульнае рэгуляваньне, пакідаючы прастору для творчасці, укараненьня інавацыйных ідэяў, а таксама даючы ВНУ права самастойна будаваць навучальны й навукова-даследныя працэсы ў адпа-

веднасьці з абранай спецыфікай установы. Дзяржаўны Стандарт устанаўлівае Клясыфікатар напрамкаў і спецыяльнасьцяў, вызначае кола абавязковых дысцыплінаў, якія належыць засвоіць студэнту. Лягічна вылучаць у ім чатыры складовыя (групы) абавязковых дысцыплінаў:

- спецыяльныя дысцыпліны;
- агульнапрафэсійныя дысцыпліны (для напрамку або спецыяльнасьці);
- агульныя гуманітарныя й сацыяльна-эканамічныя дысцыпліны;
- матэматычныя й агульныя прыродазнаўчыя дысцыпліны.

Дзяржаўны Стандарт – падмурак уваходжаньня вышэйшай школы Беларусі ў сусьветную адукацыйную прастору. Ён адзіны сродак і адначасна правяраны прававы мэханізм прызнаньня у іншых краінах сьвету нацыянальных дакумэнтаў (пасьведчаньняў) аб вышэйшай адукацыі, без чаго ў прынцыпе немагчымае ўсталяваньне шырокага супрацоўніцтва, трывалых пэдагагічна-навуковых сувязяў, абменаў, творчых кантактаў.

Эканамічна-статыстычны аналіз паводле розных параметраў ступені прафэсіяналізацыі вытворчага й сацыяльна-культурнага сэктараў указвае на неабходнасьць удасканаленьня якасных паказнікаў і колькаснага павелічэння выпуску спецыялістаў вышэй-

шай адукацыі – да 55000 чалавек у год.

Улік выразна акрэсьленых тэндэнцыяў у вытворчай і сацыяльнай сфэрах сьведчыць пра пільную неабходнасьць зьменаў Рээстру (Клясыфікатару) спецыяльнасьцяў у напрамку яго пашырэння у вышэйшых навучальных установах – да 250.

Тэрміновага выпраўленьня патрабуе сытуацыя са станам забеспячэння навучальных установаў высокапрафэсійным прафэсарска-выкладчыцкім пэрсаналам, што ўваходзіць у асноўны штатны расклад: амаль палова ўсяго выкладчыцкага пэрсаналу ня мае навуковых ступеняў наагул.

З канцэпцыі тварэння вядучых навучальных установаў бяспрэчна належыць выкінуць дыскрымінацыйныя палажэньні, праўнае й фінансвае ігнараваньне рэгіянальных вышэйшых навучальных установаў. Праз мэханізмы падтрымкі й разьвіцьця ім якраз варта надаць, на ўзор эўрапейскай традыцыі, больш вагі.

Пяты ровень. З мэтай пашырэння сеткі пасляўнівэрсытэцкага навучаньня неабходна ўсебакова ўмацаваць адпаведныя нацыянальныя цэнтры, забяспечыць на практыцы іх высокі статус.

(далей будзе)

Сваю заяву на ўступленьне ў Партыю БНФ Вы можаце дасылаць на адрас:
220005, г. Менск, вул. Варважані, 8, Управа Сойму Партыі БНФ

Ва **Управу Сойму Партыі БНФ Грамадзяніна Беларусі**

_____ (прозьвішча)

_____ (імя)

_____ (імя па бацьку)

які нарадзіўся " _____ " _____ 19 __ г
жыве па адрасе: _____

_____ (індэкс і поўны адрас)

род заняткаў: _____
тэл. _____

ЗАЯВА

Прашу прыняць мяне ў Партыю БНФ. Праграмныя палажэньні БНФ "Адраджэньне" падзяляю. Абавязуюся выконваць Статут Партыі БНФ.

_____ (дата)

_____ (подпіс)

Навіны
Б Н Ф "АДРАДЖЭНЬНЕ"

№ 16 (49), 7 чэрвеня 2001 г, наклад 299 асобнікаў

Распаўсюджваньне бясплатна на правах нутра-

vytoki.net

Адрас для ліставаньня: 220005, Менск, а/с 42, тэл. 284-50-12

E-mail: bnf@journalist.com

в.а. рэдактара Віктар Івашкевіч

рэдактар нумару Аляксей Шэін

У нумары выкарыстаныя фатаздымкі Irex/ProMedia